

1975-ben az OMC már megörvendeztette a magyar olvasóközönséget egy pápa-lelkigyakorlattal: J. Loew elmékedéseivel Jézus Krisztusról. Ez az újabb, kettős értelem-ben is pápa-lelkigyakorlat hirdeti, hogy Krisztus jel, amelynek ellentmondának. A második keresztény évezred utolsó negyedszázada a megpróbáltatás ideje, de a nagy reménység is: ezért kaptuk Krisztust, aki a nagy jel, s mellette áll a napba öltözött asszony, mint „nagy jel, amely feltűnt az égen” (Jel 12,1).

Benkő Antal

W. Egger: Krisztus követése hitben. Munkafüzet a Márk-evangéliumhoz. Ford. dr. Cseleányi István. OMC Bécs 1981, 36 o.

W. Egger harmadik füzeté (vö. Szolgálat 46. és 51.) Márk evangéliumának elmékedéséhez nyújt segítséget. Alapjában véve követi az előző két füzetnél sikeresnek bizonyult módszert. De ahogy címében feltűnteti, elsősorban a keresztény élet alakítását tartja szem előtt: Krisztust követni a hitben. Éppen ezért csak két fejezetet emel ki az evangéliumból (8,27—10,52), ahol Jézus feltárja, mit vár azoktól, akik útján el akarják kísérni. A szerző utal arra is, hogy a 12 elmékedés a második (B) liturgikus év melyik vasárnapjának felel meg. Minden elmékedéshez imádságot is csatol. Így mindig újabb és újabb szempontokkal gazdagítja a Szentírás megértését és alkalmazását.

Benkő Antal

A magyar bencések 50 éve Brazíliában. A Szt. Gellért kolostor kiadása. Sao Paulo 1981, 58 o.

Már régen szerettem volna megismerkedni a braziliai magyar bencésekkel. Ez sikerült végre most, hogy kezembe vehettem ezt az izléses kiállítású füzetet.

Ha két ismeretlen találkozik, vizsgálódó tekintetükben ott bújkál a ki nem mondott kérdés: „Ki vagy?” Erre nem kapok választ a könyv elején, hanem mint ahogy a magyar bemutatkozásnál a vezeték-, a családi nevét mondja először, ők is azzal kezdik, hogy kik voltak az eleik, honnan jöttek. S az egész könyvön végighúzódik a hála az elődök és az anyakolostor, Pannonhalma iránt.

Aztán arról beszélnek, mit tettek eddig, mit csinálnak most. Meg sem kísérem, s kár is lenne ezt a munkát röviden összefoglalni helyette inkább főlisorolnám a leggyakoribb, mindig visszatérő szavakat. Természetesen: magyar és — brazil. Igen, brazil, mert az eredetileg a magyar kivándorlók lelki gondozására küldött bencések hamarosan bekapcsolódnak a brazil pasztorációba (erről külön fejezet szól), s különbségtetés nélkül segítenek ott, ahol éhség van kenyérré vagy ígére. Aztán: feladat, menekültek, látogatás, lelkigyakorlat, kör, csoport, csapat, mozgalom, tanfolyam, találkozó, klub, bizottság, ingyenes, segély, gyerek, fiatal, öreg, és újra meg újra: iskola.

Csak a könyv végén mutatkozik be, mondja meg a „keresztnevét” a közösség. S itt ér a második meglepetés. Kétszer is újrászámolom; nem, nem tévedtem: a három meghalt rendtáron kívül összesen 24-en vannak, s ebből öt még nem tette le az örökfogadalmát. Azonnal fölvetődik a kérdés, különösen miután a fényképeket is megnézem, hogy ekkora aktivitással hogyan tudnak megmaradni lelki embernek, szemlélődő szerzetesnek, s hogyan bírták, bírják ezt a tömegtelen munkát. Az egyes fejezete- ket lezáró rövid elmékedési szakasz adja meg a választ: „Gellért tanít bennünket . . .”, „felemelve magasra a keresztet” és „Isten akaratára figyelmező imádságos csendben . . .”

Igen, így lehet. Csak így lehet.

Sr. Ancilla OSB

Nemeshegyi Péter: Jó az Isten (tkk IV/5). Róma 1981, 144 o.

Alszegey Zoltán: Az ember jövője (tkk IV/9). Róma 1981, 124 o.

A „Kis Magyar Summa” sorozat lassan teljessé lesz. A munka oroszlanrészét vállaló szerzők (mindketten 5—5 könyvecskét írtak) együtt megjelent munkáját előbb közösen ismertetem, majd rátérek egy—két részletre.

Az üdvözítő Isten szeretetének kiadását, majd végső kiteljesedését kísérhetjük nyomon. Régi nyelvhasználattal a kegyelem és a „végső dolgok” a két könyvecské tárgyá. De milyen mai beállításban és a nagy teológiai felkészültség és mélység mellett a megváltott embernek milyen hálaadásaként a teremtő, üdvözítő és boldogító Isten felé!

Mint más munkáikban is, nem lábjegyzetes és nem idéző módszerrel, de komoly, legújabb és legjobb források megjelölésével segítenek a rövid, de lényeges könyvészeti részben. Újra meg újra a Biblia képeivel, kitételeivel, nemcsak szabatos, de nagyon szép magyarsággal írnak. A kutatni vágyó tanárok, szakemberek kezükbe kapják a megíszható fonalat. A hitét elmélyíteni vágyó, annyi zavaros elgondolásról értesülő hívő ember szabatos válaszokkal erősítheti hitét és biztos támaszpontokat kap.

Nemeshegyi Péter kegyelemtanában első látásra feltűnik mindenkinek, hogy igazi nevén nevezi a régebben tárgyként, „valami”-ként megfogott és tárgyalt kegyelmet: a szerető Atya szeretete hozzánk, Fiában és a Lélek által. Milyen formákban, milyen neveken jelenik meg a nagy örömhír, az Atya irgalmas szeretete a kinyilatkoztatásban, míg végre látható lesz a közöttünk járó és jót tevő „emberiességben” és az életet adó Lélekben, — hogyan iparkodik ezt a gondolkodó elme emberi fogalmi keretbe foglalni és értelmezni minden kor és minden ember üdvösségére — és mint csillan fel egyvalakiben: a kegyelemteljes Szűzanyában az üdvözítő szeretet remeklése: ez a könyv rövid tartalma. A mások is megcsodált, költői ihletésű nyelven elmondva.

Mi lesz a végső kibontakozása annak, amit most még tükörben és homályosan, töredékesen látunk és remélünk, azaz mi az Isten végső szava az emberhez és az ember történetéhez, — miben is végződik az üdvösségtörténet: ezekkel a kérdésekkel foglalkozik P. Alszeghy. Mi a keresztény halál, milyen lesz, amikor majd „meghal a halál és elkezdődik az élet”? Mit készített Isten azoknak, akik Őt szeretik, és a szépségre, jóságra, igazságra éhes emberi szív, de az egész ember is mint részesül az Elsősülött, Krisztus dicsőségében és hogyan is lesz Isten minden a mindenben . . .

Teológia, javából való mai teológia, amit a két neves szerző itt élénk ad. Hogy ezt abban a formában tehetik, ahogy tették, annak a jele, hogy az évtizedes kutatás és tanítás mellett a hívő keresztény ember és papi lélek léletté tette önmaga számára is, amit másoknak tanított.

Békési I.

Alszeghy Zoltán (szerk.): Kereszténység és közösség. Tanulmányok a kisközösségekről. TKK/Kiegészítő füzetek 1. Róma 1981, 216 o.

„E kis kötet szerzői külföldön élő magyar teológusok . . . Nem az a céljuk, hogy az otthoniaknak tanácsot adjanak, hogyan kell a sajátos hazai problémákat megoldani. Ez nincs módjukban, de szerencsére szükség sincs rá, hiszen a magyar hittudományos irodalom megmutatta, hogy nem áll tanácstalanul ez előtt a probléma előtt” — jelzi a szerkesztői bevezetés a kötet szándékát és határait. Az ismertető nézete szerint kevés ekkora hozzáértéssel, jóakarattal, aggóató féltéssel és minden túlzástól mentes mérséklettel írott könyv látott eddig napvilágot erről a fontos kérdésről.

A Tartalomjegyzékben jól ismert szerzők nevével találkozunk. Az egyháztörténelmi kipillantás, a lélektan és a szociológia szempontjaival szólnak a szerzők a kérdéshez, még a kényes jogi és egyházjogi problémákat sem kerülik meg (András Imre, Morel Gyula, Orsy László, Szentmártoni Mihály, Szilas László írásai). A Pázmány-kutató Öry Miklós és a dogmatikus Vass György cikke külön csemege lesz az olvasó számára. Hogyan látja meg az első a Pázmány-korabeli „nagy családi” közösségben a kisközösségek akkori megjelenését, és mennyire pozitívan mutat rá a második a kisközösségekben elért és elérhető Isten-élmény gyakori megtapasztalásában a legértékesebb gyümölcsre. A Vatikáni Rádióból és könyvei alapján széles körben ismert Szabó Ferenc a pápai megnyilatkozásokat gyűjti össze. A tanulmányok egy másik csoportja gyakorlati tapasztalatokat köt csokorba: Alszeghy Zoltán Olaszországból, Benkő Antal Bra-

zíliaából, Csóky Károly a forrongó Dél-Amerikából, Chiléből. Kár, hogy — akár munkatárs hiányában, akár helyszűke miatt — nincs személyes élményeken épült beszámoló a német, francia, holland, kanadai, észak-amerikai területről, holott a kisközösségek — minden erényükkel és minden veszélyükkel — igen erősen virulnak ezen a területen is. — A záró cikket nem olvasni kell, de átélmélni és újra meg újra megrágni. Amit a bizalomról és a kölcsönös tiszteletről, a belőlük fakadó építő szeretetről ír Sántha Máté, kiskátéja lehetne a közösségi munkának, biztos mércéje a kívülállók megértésének és építő kritikájának. Mert mindez eszköz és nem cél. A cél Isten országának építése, szolgáló szeretetben, szerető szolgálatban. Az, amit b. e. VI. Pál pápa „a szeretet civilizációja” néven emlegetett. Isten adjon hozzá kegyelmet minden közösségnek, mind a megértés, mind a sikeres megvalósítás vonalán. Ennek a kegyelemnek akartak a szerzők jóindulattal telt útkészítői lenni.

Békési I.

Hajdók János: *Kalkuttai Teréz anyja.* Ecclesia, Budapest 1981, 344 o. + képmellékletek.

Nagy örömmel üdvözljük a Teréz anyáról és művéről megjelent első magyarországi könyvet. Ez valóban széles rétegek igényét elégíti ki.

A munka — igen helyesen — sokkal többet ad, mind a címe jelzi: nemcsak a Szeretet Misszionáriusainak alapítójáról szól, hanem rendjeiről és működéséről, valamint munkatársairól is. Az első, életrajzinak mondható részben ezzel ismerkedünk meg. Figyelemre méltó vállalkozás a második rész, amelyben lelkiességükbe próbál behatolni a szerző. A szöveghez jegyzetek és hasznos időrendi tábla csatlakoznak. Az irodalomjegyzékből kitűnik, hogy Hajdók a ma már tengernyire dagadt Teréz anya-irodalomban az alapvető művekig ment vissza: Muggeridge, Doig, Le Joly könyveihez és jó antológiákhoz fordult. Csak sajnálhatjuk, hogy a gondosan és szépen fordított idézeteket nem eredetiből, hanem német fordításból vette: régi tapasztalat, hogy a legjobb fordítás sem teljesen megbízható, s így a hibalehetőségek csak bővülnek. (Mellesleg Muggeridge-nek persze jogában áll könyvében a keresztnévén, Malcolmnak hívní önmagát, és ezt a fordítóknak is így kellett visszaadnia, de ugyancsak furcsa, ha ezt más szerző teszi róla írva. Teréz anyát is bajos magyarul „Anyá”-nak mondani a „Mother”, „Mutter” mintájára.)

A könyv hatalmas anyagot ölel fel; a voltaképpeni témán túlmenően a szerző minden rokon információt is bele akar sűríteni, Teilhard-tól Follereau-ig és Helder Cámara-ig. Ezek a kitérők sokszor nem válnak az egység javára. Az esedékes második kiadásban — hiszen a könyvet azonnal elkaptokták — könnyen helyettesíthetők a tárgyhoz tartozó további adatokkal. Ennél azonban zavaróbb (mint Galántai Mária már szövéttette), hogy a szerző sokhelyütt nemcsak kommentálja, hanem magyarázza, sőt „helyreigazítja” Teréz anyja mondásait. Teréz anyja átlátszóan egyszerű és hősiesen keresztény elvei elég jól beszélnek önmagukért, a mi feladatunk legfőjebb az, hogy igekezzünk megszívlelni őket.

Hajdók stílusa vonzó, olvasmányos. Érdekesen csoportosított adatokkal és szemtanúk vallomásaival igyekszik emberközbe hozni a sokaktól eddig talán csak messziről csodált művet. Próbálja felmérni a magyar földön bontakozó „ígéretes csirákat” is. A lényeg itt természetesen az, amit az alapítótól idéz: keressük a szeretetre szorulókat „mindenekelőtt közvetlen környezetünkben”: a családban, a szomszédos magányos öregemberben, a munkahelyi kollégában. „Egy jó szó, türelmes meghallgatás, egy kis szolgálat, egy mosoly: ezzel küld hozzájuk Isten, ezzel visszuk nekik Isten” (150).
S. M.